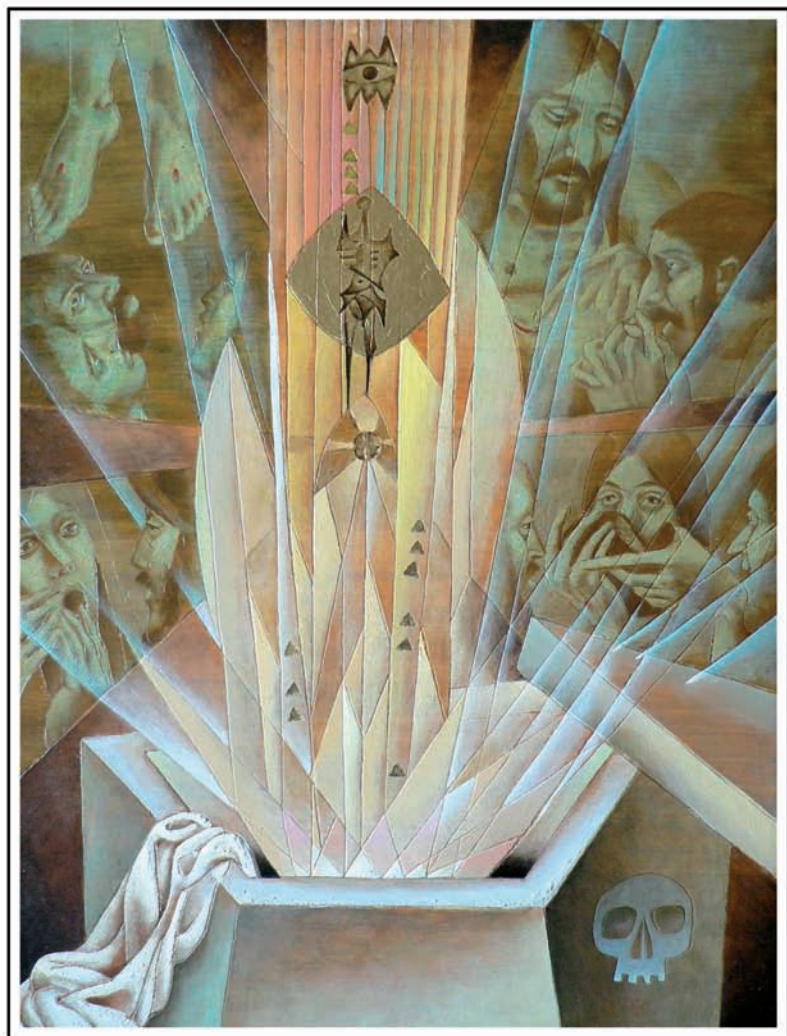

katakomby

Sborový dopis Vršovického sboru Českobratrské církve evangelické

Vojtěch Rada: „Vzkříšení“, 2009

Velikonoce 2010

Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo položí život za své přátele.

Jan 15,13

Milé sestry, milí bratři, milí přátelé,

moc vás všechny zdravím a chci vám popřát požehnané Velikonoce. Znovu jsme si mohli uvědomit, jak zásadní je zvěst kříže a vzkříšení pro naše životy. Zůstáváme v prostoru plném napětí mezi mnohým, co nás bolí v osobním životě, co nás děsí a zlobí v životě kolem nás a vším zázračným, co se prosazuje v životech našich i společnosti kolem nás. Řečeno s apoštolem Pavlem „starý Adam“ v nás a kolem nás je stále plný sil, ale my smíme v naději víry vyznávat, že budoucnost patří „novému Adamovi“, Kristu. V něm smíme přijímat nový život.

Když jsem plánoval studijní volno, říkal jsem si, že snad nebude potřeba mých služeb co se pohrbů blízkých lidí ze sboru týká. Nebyla to pravda. Přišlo výrazné zhoršení nemoci Hanky Gottwaldové před vánočními svátky, přišla další nečekaná úmrtí. A my znovu stojíme před konečností života, stojíme před jeho krásou i bolestí a uvědomujeme si darovanost a křehkost dní, které nám byly svěřeny. A přesto náš smutek a pláč neznamená beznaděj.

Jsem vděčný za to, že si znovu smíme připomínat, že se ze života můžeme těšit. Ne proto, že bychom ho měli pod kontrolou a dokázali zajistit jeho bezbolestnost a bezproblémovost. Ale proto, že uprostřed všeho nečekaného, nenaplanovatelného a netušeného smíme věřit, že Pán Bůh je s námi. I v těch nejtěžších chvílích. Že přišel až na kříž, aby nám ukázal, že mu nejsme lhostejní. Smíme vědět, že neexistuje situace, kdy by se před námi neotevírala Boží budoucnost, dar nového života z Boží milosti, vzkříšení.

A tak se ve světle blížících se Velikonoc učme těšit se ze života. Učme se otevírat oči pro všechno to, co nám Pán Bůh připravil. Otevírat se svědectví, se kterými se setkáváme. A především, učme se za vše děkovat.

Jiří Ort

Agape

Alois Volkman

*Lásko – v mixážních aparaturách ušlehaná
na sladkokramářkou vatu
vyvolávanou textaři
a cpanou nám do uší
i se špejlemi přenosek.*

*Lásko – prověřená v sebelásce básníků.
Vzdychat nad čímkoliv jiným
by se mohlo nevyplatit
v honorářích.*

*Lásko – viněto sexuálních drinků
každým aktem strhavaná
jak punčochy se stehenních obrůch číší
pozvedaných...*

*V prachu je stud
a ze studu je prach
a na prach je tvůj platonický piedestal.*

*A přesto setkáváme ty
kteří se prodírají dějinami svých i našich sobectví
s pochybnou ba podezřelou touhou
milovat jedni druhé
jako sebe samé.
Lásko!*

Vzpomínka na Hanku Gottwaldovou

Pouštím si CD zpěvů z Taize a vzpomínám na Hanku Gottwaldovou. Promyslím její příběh právě v období blížících se Velikonoc. Nikdy nezapomenu na biblickou hodinu pro třicátníky. Probírali jsme tehdy cyklus Apoštolského vyznání víry a Hanka si vzala téma „vzkříšení“. „Věřím v těla z mrtvých vzkříšení.“ Vyznala, jak je pro ni důležitá právě formulace vzkříšení těla. Mluvila o tom, jak si představuje, že až ji Pán Bůh na konci jejího života přijme, bude pro ni u Něj všechno nové – i její tělo.

Tato její naděje mě okouzila. Ukazovala, jak se v Hance setkávala hluboká, promyšlená víra s dětskou nadějí. A právě v setkání s Hankou jsem si uvědomil, jak je taková víra nosná a pomáhala jí vyrovnávat se se vším, co ji v životě potkalo.

Když se ohlížím za Hančiným životem, padá na mě tíha všeho, co ji potkalo a já Hanku, celou její rodinu, na kterou padla veliká starost o ní a zvláště maminku, která Hanku obětavě doprovázela do poslední chvíle, hluboce obdivuji.

Hned po několika dnech po příchodu z porodnice byla Hanka napadena masivní infekcí streptokokem beta a musela zpět do nemocnice, kde byla asi měsíc. Pro starost o léčbu infekce lékaři zapomněli na běžnou kontrolu kyčlí a až v půl roce zjistili problémy s kyčlemi. Byla nutná operace a Hanka až do sedmi let nesměla chodit.

Od narození se stomatologové snažili rozhybat ztuhlý čelistní kloub. Přes velkou a trpělivou snahu rodičů nedocházelo ke zlepšení. Až v 11 letech lékaři při operaci zjistili srůst spánkové kosti a čelisti. Muse-li voperovat umělý kloub.

Velkou část předškolního věku byla Hanka hospitalizována, opakované několikaměsíční pobyty v lázních absolvovala i během školní docházky. Ráda vzpomínala na Jánské Lázně, kde rodiče mohli bydlet kousek od ní v Sola fide.

To všechno jsem vypsál proto, že právě ve světle těchto vzpomínek si mohu já sám i vy ostatní uvědomit všechny boje Hanky, ale i její rodiny. Ale i Boží milost. To, že se podařilo umístit Hanku do klasické základní školy, byl v době jejího dětství, kdy nebyla integrace dětí s postižením vůbec běžná, malý zázrak. Že pak vystudovala i vysokou školu (ekonomickou, obor vědecko-technické informace), že se uplatňovala v zaměstnáních, že vystudovala Institut ekumenických studií, byla na stáži v Německu – to není pouze svědectví o její nesporné inteligenci, ale především o jejím pozitivním nastavení do života. Michael Otřísal to ve svém rozloučení jasně pojmenoval – neuzavřela se do života se svojí ne-mocí.

A to nás vrací zpět na začátek – k její hluboké víře, k jejímu duchovnímu domovu v Taize, ale především k něčemu, čeho jsou plné dopisy apoštola Pavla – k participaci na Kristu. Toto zvláště slovo, které působí tak zvláště, Hanka zcela prostě žila a vysvětlila tak velice plasticky.

I já se přidávám se svým poděkováním za svědectví, které Hanka svým životem dala. Ne pro jakousi dokonalost, ale právě pro tuto participaci na Boží milosti v Kristu Ježíši. Svědectví, že taková víra může nést a nese lidský život.

Jiří Ort

Kázání na pohřbu Hanky Gottwaldové

Když tam Ježíš šel, zástupy ho velmi tísnily. A byla tam žena, která měla dvanáct let krvácení a nikdo ji nemohl uzdravit. Přišla zezadu a dotkla se třásní jeho šatu, a hned jí krvácení přestalo. Ježíš řekl: „Kdo se mne to dotkl?“ Když všichni zapírali, řekl Petr a ti, kteří byli s ním: „Mistře, kolem tebe jsou zástupy a tlačí se na tebe!“ Ale Ježíš řekl: „Někdo se mne dotkl. Já jsem poznal, že ze mne vyšla síla.“ Když žena viděla, že se to neutají, přišla chvějíc se, padla mu k nohám a přede všemi lidmi vypověděla, proč se ho dotkla a jak byla hned uzdravena. A on jí řekl: „Dcero, tvá víra tě zachránila, jdi v pokoji.“ Lukáš 8,42b-48

Milí přátelé, bratři a sestry, dopustím se hned na začátku svého třaslavého pokusu o vyslovení nevyslovitelného jedné společenské netaktosti. Ať dělám, co dělám, neumím se tvářit v tvář skutečnosti, že nás v tom našem rozměru bytí Hanka už opustila, tak nějak pohřebně rozbolavět. Snad to není tím, že jsem cynik a rozhodně (tím jsem si zcela jist!) v tom nemá prsty nějaká neprůstředná, tzv. „hluboká“ víra v nesmrtnost. Už když jsem byl necelé dvě hodiny po jejím dodýchání spolu s nejbližšími u jejího tiše ležícího těla, cítil jsem takový divný pocit klidu, nezvyklý, nepochopitelný, neuchopitelný. Až jsem si to začal vyčítat a nadávat si. Ale pak se odkudsi vynořila vzpomínka na něco už kdysi prožitého. Najednou jsem se na okamžik ocítl na pohřbu Karla Trusiny, kterého jsme měli tolik rádi a pak jsem v čase poskočil do „toho malého svítání“, do Taizé a přede mnou na katafalku leželo tělo bratra Rogera, které do ticha chrámu Smiření mluvilo neskutečným floutkovstvím křesťanské naděje: „Tak přišla sestřička smrt, no a co?! No jistě, jsem mrtvý, dobře to vi-

díte, ale změnilo to něco na lásce, kterou jsme spolu žili? Ubylo jí, ztratila se? Skončila?“ Moji milí, kdybych neviděl ty tisíce ztichlých a přece se usmívajících lidí, kteří kolem něj procházeli, asi bych sám sebe podezířoval z počínající duševní nebo duchovní choroby.

Odkud se to bere, že ten klasický pohřební smutek vypadá při některých rozloučeních jako když omylem přijede skupina písní a tanců na bachovský festival? Cožpak nám není po Hance smutno? Jistě je a moc, ona určitě i ta slza přichází, ale cosi se dere skrze ní a my se můžeme (nebo dokonce musíme?) skrze slzy smát, protože ona by nás možná právě teď s šibalským plamínkem v očích chtěla znovu naučit péct biblický koláč, do něhož se dává 1,5 hrnečku 5Moj 32,14a, přidá se 6 kousků Jer 17,11, špetka 3Moj 2,13 (a taky 1balíček prášku do pečiva, pro který se blbě hledá biblická nápověda) – takový recept nám poslala do lednového čísla sborového časopisu, přímo zprostřed posledního stádia své nemoci.

Zní to lehce a floutkovsky, ale za tou lehkostí mistrů téhle křehké ženy eku-

menické misie jsou, přátelé, léta dřiny. Kdysi mi bylo dáno, „přicmrdat“ při jednom z pramenů její virtuozity. Jsem si takřka jist, že když jsem jí jako konfirmační text vybral ona slova: „Dobré myslí buď, dcero, víra tvá tě uzdravila. Jdiž u pokoji.“, rozhodně jsem neuměl dohlédnout k hloubce souvislosti mezi jejím životem a příběhem té ženy, co si přišla k Ježíši pro uzdravení. Ona totiž nebyla jen nemocná, ona byla pro charakter své nemoci nábožensky a tudíž i sociálně vyloučená, odloučená od požehnání, odsouzená k živoření. Jako mladý, čerstvě fakultou ušlehaný farářik jsem jen vzdáleně tušil, co to je pro Hanku, navštívenou nemocemi, zpracovávat ono jisté stížení až vyloučení z tzv. normálních, běžných osudů mladých žen, lásek, objetí, mateřství. Kdo by mohl jen slovíčkem něco namítat, kdyby se stáhla do sebe, své „nemocnosti“ a zvnitřnila ji jako svou identitu a žila svůj život „handicapovaně“. To se dá, tisíce to udělaly a ještě udělají. Proto se při jiné příležitosti ptá Ježíš nemocného zdánlivě hloupou otázkou: Chceš být zdravý?! Chceš doopravdy začít žít život svobodné a zodpovědné bytosti?

Hanka rozhodně a statečně chtěla být zdravá a BYLA! Byla nakonec zdravější, než miliony tzv. zdravých. Jak se to stalo? Kdož ví, vždyť se to dělo někde v noci u potoka Jabok, možná někde v nemocnici na kapačkách, kdy duše bojovala jakoby s Bohem samým: „Nepustím tě, leč mi požehnáš! Nebudu nemocná, Ty přece uzdravuješ! U Tebe

je požehnání!“ Opravdu netuším, kdy se stalo, že z papírové teologie Ježíšova výroku se stalo bytostné osobní setkání s Tím, co ji, roztrášenou, unavenou a zmatenou, objal (jako je tomu na skvělé ikoně Ježíš s přítelem) a řekl: „Dcero, buď klidná, ty jsi zdravá! Patříš do rodiny Božích dětí a Já jsem od této chvíle tvé zdraví. Tvá úporná až drzá touha dostat, co ti tak jako Jákobovi nebylo přirozeně dáno, je vyslyšena.“ Nevím, jak se to stalo, ale osobně jsem si jist, že se to opravdu stalo!

Teologická pohádka či projekce zbožných snů do cizího osudu? Vždyť se její houpavá chuze s jednou či dvěma berlemi nijak nevylepšila! Ale přemýšleli jste někdy vy, co jste jí byli nablízku, jak málo zajímavé a důležité to bylo, když jste se s ní potkali? Do shromáždění nepřišla postižená sestra, přišla Hanka, nenapodobitelná, neopakovatelná, podnětná, provokující, hovorná i naslouchající. To nebyl pochodující geneticky podmíněný optimismus či erupce lidské vůle. To se skrze nenablýskaný exteriér prodírala na povrch krása Toho, který nemůže než milovat, který v tichosti jako nenápadný host zevnitř laskavě přebudovává lidskou duši. A Hanka mu to dovolila, protože se měli rádi. A to je jediné tajemství její krásy a taky jediná opravdu účinná misie. Protože na nás, kteří se zveme věřící, nejsou nejzajímavější naše myšlenky, gesta ba častokrát ani ty činy, ale Ten, kterému jsme snad dovolili, aby v nás byl domovem.

Michael Otřísal

Zvony

Zvon je po generace symbolem oznamování i zvěstování. Pro mě se stává často symbolem Božího hlasu, Božího zavolání. Hlasem zvonu může být prostor vyplněn krásou i výzvou. Zvuk zvonu zve, vyzývá i udržuje v bdělosti. Může se stát i naléhavou výzvou k pozornosti, která s námi zatřese.

Zvon má něco v sobě, co je důležité – v češtině se tomu říká srdce. Německé „Pendel“ souvisí s kyvadlem a nezní tak poeticky. I člověk má srdce, což má v Bibli více význam symbolický jako centrum osobnosti a ne tolik jen ten smršťující se sval pumpující krev. Lidské srdce bije – jako srdce zvonu. Zvonění zvonu a bití srdce udává rytmus a odměřuje čas. Rytmus je pro náš život důležitý a odpovídá tomu, co je ukryto hluboko v nás, vlastně v srdci. (Například plačící malé dítě může dobře uklidnit zvuk matčina srdce, nebo rytmické kolébání v kolébce. I někteří nemocní, třeba autisté, se upokojí rytmickým pohybem. Početí dítěte i jeho narození je také spojeno s rytmickým pohybem.) Rytmus potřebujeme, proto nám také Bůh dal den a noc, roční období, chůzi po dvou nohách, dech...

Když zvoní zvon, zvoní celým tělem – celé své tělo dává do služby. Když zvoní, rozhýbe se, rozhoupe, kmitá. Jako ušní bubínek člověka při naslouchání, jako hlasivky při mluvení. Přijmout toto kmitání, chvění, vibrace, znamená přijmout křehkost života, bez které není život možný. Rozpoznáváme vlastní slabost, toto chvění v nás, které nás volá k tomu, nalézt jistotu a pevnost mimo naši křehkost, v Bohu. (Vladimír Holan v básni Poslední list říká: „Co je bez chvění, není pevné“ a převzal to i Tomáš Halík jako název své knihy.) I apoštol Pavel nás vyzývá: „S bázní a chvěním uvádějte ve skutek své spasení...“ (Fp 2,12) a vyznává: „Přišel jsem k vám sláb, s velkou bází a chvěním, má řeč a mé kázání se neopíraly o vmlouvavá slova lidské moudrosti, ale prokazovaly se Duchem a mocí, aby se tak vaše víra nezakládala na moudrosti lidské, ale na moci Boží.“ (1 .K 2,3-5)

Srdce zvonu dává tělu zvonu dost velké rány, jinak by zvuk nevyšel a jeho poslání nebylo naplněno, ale my nevíme, zda zvon cítí bolest. Zato víme moc dobře o vlastní bolesti, když se dáváme do služby, když jako zvon chceme do světa nést zprávu, byť tu nejlepší. Tělo zvonu se rozezní, vydá hlas, jen když je prázdné. Zkuste vyplnit vnitřek čímkoli a pak si poslechněte. Když jsme my sami uvnitř plni vlastních myšlenek, názorů a představ (třeba jak by Bůh měl v tomto světě jednat), když si trpělivě nepočkáme, co On k tomu chce říct, je zvuk naší zvěsti zastřený nebo vůbec neslyšný. I když je ale zvon prázdný uvnitř a zvenku obalený (stačí obejmout rukama), ten zvuk taky není čistý. I na nás se po cestě životem nalepí nalepeniny (nemyslím jen hřích, vinu, ale i naše zvyky, sklony, závislosti a nesvobody všeho druhu). A takto obaleni taky nezníme čistě.

Aby mohl zvon vůbec vydat hlásek, zvuk, musí někde viset. Jakmile zůstane ležet na zemi, prostě se může srdce umlátit a nic. Náš život visí na Bohu, ať už si to uvědomujeme nebo ještě ne. I v nejistých situacích se musíme učit důvěře. A právě v nich. Stát pevně na zemi, mít pevnou půdu pod nohama, to znamená pro nás jistotu, viset ve výšce nejistotu. Je to ale předpokladem dobrého zvuku, který může s pomocí Boží vydávat náš život. Jinak to nejde.

Slyšela jsem podobenství o dvou cestách nastoupení cesty víry: víra ulitá v okamžiku jako nový zvon – víra nás může najednou oslovit v jednom momentu (i když i ten je, jak věřím, déle připravován shůry), kterému pak říkají bratři letniční okamžik obrácení, znovuzrození. Víra může ale vznikat postupně, růst jako semínko, ze kterého pozvolna vyrůstá rostlinka a z ní silný strom. Kéž by „zvony“ a „stromy“ navzájem respektovaly své odlišné cesty k Pánu.

Často ale vůbec nejsme zvony, které vyprávějí o Boží lásce. Jsme ustrašené, bečící ovce. Můj známý farář tvrdí, že Ježíš vybral do mnoha podobenství záměrně ovce, protože jsou to blbá zvířata bez orientačního smyslu. Stádo je bez pastýře ztracené, nenajde nejen svěží pastvu, ale ani cestu domů. Dobrý pastýř pozná své ovce podle zvuku zvonku na krku – a také my, člověčí ovce, si můžeme zvukem zvonu připomenout, že nepatříme sami sobě, a že bez Pastýře netrefíme ani k trávě, ani domů ke stádu a k Pastýři. Tak proto nosím na krku často zvoneček – ať mi připomíná, že nepatřím sama sobě. Ovce mají proti lidem výhodu, že ani nemají ambice si myslet, že tu správnou cestu najdou sami. Jdou důvěřivě jako ovce. Lidé si toho Pastýře dost často pletou s někým jiným, ať už se sebou samými (být sám svůj) nebo s jinou ovčí, která má třeba kudrnatější vlnu nebo hlasitější zvoneček. Někdo si Pastýře splete i s vlkem, když si vlk obleče tu beráncí kožešinu.

Můj Pane,

chci být zvonkem, ale mám nejistý hlásek.

Chci být zvonkem, ale mám strach viset ve výšce, mám strach pustit své zdánlivě jisté a záviset jen na Tobě, toužím víc vědět než důvěřovat.

Chci být zvonkem, ale mé srdce bouchá ustrašeně a já se bojím bolesti, která může přijít.

BUĎ TY ZVONEM VE MNE.

Jsem ovce, která absolutně není schopná sama následovat dobrého Pastýře. Jdu si po svých nebezpečných cestách – a pak zoufale bečím, když už je pozdě, když někam spadnu.

Dej mi být poslušnější ovčí. Dej mi odvahu Tě volat, na rozcestí, když si nevím rady, ale i z té jámy, kam jsem se sama přivedla. Dej mi víru, že mé bečení slyšíš a přijdeš ke mně dřív než vlk. Dej mi víru, že Ti patřím.

DĚKUJI TI, ŽE JSI MÝM PASTÝŘEM.

Jsem ovce ve stádě a to je úkol. Jenže je tak snadné začít se hádat o kus trávy, o další směr cesty, o to, co má Pastýř v úmyslu. A pak založíme další a další stáda. Přiveď nás do jednoho ovčince.

**DĚKUJI TI, ŽE JSI PASTÝŘ, KTERÉMU ZÁLEŽÍ NA KAŽDÉ OVCI,
A ZÁROVEŇ BERÁNEK, KTERÝ NÁM OVCÍM OPRAVDU ROZUMÍ**

Hana Gottwaldová

„Prager Passion“

Vážení, sestry a bratři, ráda bych vás informovala o projektu „Prager Passion“, který pořádá evangelický sbor v německém Ludwigshafenu. Jejich kostel „Friedenskirche“ je zároveň jakýmsi kulturním centrem, kde se konají koncerty (před lety zde koncertovala např. paní prof. Anna Máchová – Heryánová), výstavy

a nejrůznější přednášky. Tento sbor má partnerství s Českobratrským evangelickým sborem v Olomouci.

Bývalý farář Dr. Friedhelm Borggreffe (dnes již v důchodu), velký přítel českých evangelíků, přišel v říjnu min. roku s nápadem vystavit v kostele na před-velikonoční a velikonoční období obraz „Velké pašije“ ak. mal. Miroslava Rady a další obrazy s tímto tématem. Výsledkem jednání je v rámci projektu „Prager Passion“ výstava obrazů Miroslava, Ondřeje a Vojtěcha Radových, která probíhá ve dnech 19.2. až 11.4.2010. Na slavnostní vernisáži 18.2.2010 pod záštitou českého velvyslance, promluvil nynější farář Klaus Eicher, Dr. Borggreffe, otec (iniciátor) tohoto projektu, starosta města Wilhelm Zeiser, velvyslanec ČR Rudolf Jindrák, Dr. K. Philipp Seif, hlavní sponzor od firmy BASF a kunsthistorička Dr. Judith E. Weiss. Program vernisáže probíhal v šeru prostoru kostela, před nainstalovaným a reflektory osvětleným obrazem „Velké pašije“ před cca 150 ti účastníky. Obraz o velikosti 7,5 × 3,5m, který se stal na dobu vystavení hlavním oltářním obrazem, je osou letošních meditací a zamyšlení nad vrcholem evangelia, včetně poukazu na současný život u nás a jeho vztah k „Pašijím“. Tento hlavní obraz je doplněn dalšími tematicky zaměřenými obrazy Miroslava,

Ondřeje a Vojtěcha Radových, které jsou nainstalovány ve velké sborové a výstavní místnosti v přízemí, pod prostorem kostela. Současně s výstavou probíhají další akce v rámci projektu „Prager Passion“. Kromě čtvrtěčních meditací a nedělních kázání jde o cyklus přednášek zaměřených na české evangelíky. Ná-

zvy přednášek např.: „Evangelíci v České republice“ – prosloví sestra farářka Jana Rumlová z Olomouce, „Církev a stát v ČR a německy mluvící evangelický sbor“ atd. V neděli 11.dubna 2010 uzavře cyklus bohoslužeb, přednášek a celý projekt „Prager Passion“ synodní senior Joel Ruml.

Období pašijových událostí spojených s kulturními akcemi mají v evangelickém sboru v Ludwigshafenu u Mannheimu velkou tradici. Projekt „Prager Passion“ se stal významnou událostí pro celé město a německá strana přípravě a propagaci věnovala skutečně velikou péči.

Výstavu a akce „Prager Passion“ od vernisáže 18.2. do začátku března navštívilo již kolem 1000 lidí.

Němečtí bratři a sestry nás srdečně přijali a před i při náročné instalaci výstavy, která trvala 3 dny, nám byli nápomocni a ve všem nám vycházeli vstříc.

S potěšením vyřizují upřímné pozdravy z tohoto evangelického sboru v Ludwigshafenu vám všem.

Jarmila Radová

← Miroslav Rada: *Velké Pašije*, 2005

↖ Ondřej Rada: *Ukřižování*, 1997   ↗ Vojtěch Rada: *Pieta*, 1998

Recepty se zelím

V poslední době jsem při vaření začala více používat především kysané zelí, a tak jsem si připomněla dva recepty, ve kterých tuto surovinu používám. Kromě zelí je spojuje i tvar – placka.

Recept na **Zelňáky** jsem kdysi zaslechla v rozhlasu přímo od jeho autorky. Z *balíčku kysaného zelí* vymačkáme vodu a zelí nakrájíme na drobnější kousky. Smícháme asi s $\frac{1}{2}$ kg *hladké mouky*, přidáme tři $\frac{1}{4}$ *změkklého sádla* (sádlo nerozpouštět) nebo *škvarků* a *sůl*. Těsto vyválíme na placku silnou do 1 cm a na vymazaném plechu ji radýlkem nakrájíme na čtverečky. Peče se asi půl hodiny. Dá se podávat teplé nebo i studené např. k vínu. Jde to velmi rychle.

Druhý recept jsem vyčetla v magazínu Albert. Je to návod na **Bramborák v pekáči**, který se mi zalíbil především proto, že se vyhnu zdlouhavému smažení bramboráků, které nemám moc ráda. Jde v podstatě o těsto na bramborák obohacené o zelí zapečené v pekáči. Ale teď přesně z magazínu.

Potřebujeme *10 brambor*, *3 vejce*, *5 stroužků česneku*, *půldruhé lžičky majoránky*, *lžičku kmínu*, *sůl*, *4 velké lžičce polohrubé mouky*, *zelí a sádlo* na pokapání. Zelí může být buď syrové, čerstvé nebo kysané. V receptu stojí, že by ho mělo být o polovinu méně než bramborového těsta. Čerstvé zelí se před vmícháním do těsta má spařit horkou vodou. Do směsi se může přidat i *200 g uzeného masa* nakrájeného na kostičky. Bramboráková směs se rozprostře do pekáče vyloženého papírem na pečení a pokape se rozpuštěným sádlem. Aby byla upečená do zlata, musí se péct poměrně dlouho.

Tak vám přeju dobrou chuť i chuť k experimentování v kuchyni.

Marie Ortová

ČESKOSLOVENSKÝ ČTRNÁCTIDENÍK - CZECHOSLOVAK BI-WEEKLY

satellite **1-416**

Published by ABE, P. O. Box 176, Station „E“, Toronto, Ontario, Canada M6H 4E2

www.satellite1-416.com nebo www.zpravy.org

Upozornění: Uveřejněné články nemusí vždy vyjadřovat stanovisko redakce SD

Vydává: Sbor Českobratrské církve evangelické, Praha 10 - Vršovice, Tulsá 1
Adresa redakce tamtéž. Tel.: 272 734 010, Sb.mobil: 776 123 320, e-mail: vrsovice@evangnet.cz,
<http://vrsovice.evangnet.cz>; Č.ú.: Česká spořitelna 280963329/0800, variabilní symbol: 10+osobní číslo
Návrh obálky: Ondřej Rada; Odpovědný redaktor: Ing. Jiří Ort; Náklady na jeden výtisk: 11,50 Kč